

Výzva „Za živé rieky, za čistú vodu“

Za zmenu vodnej politiky Slovenska

Rieky a ich nivy sú kľúčové ekosystémy v krajine. Umožňujú život rozmanitých spoločenstiev mikroorganizmov, rastlín a živočíchov, vrátane nás, ľudí.

Ľudia však najmä od polovice minulého storočia mnohé úseky i celé rieky znečistili, pretvorili a narušili ich ekologickú integritu. Aj keď sa po r. 1989 vďaka zastaveniu či zmene výroby v niektorých priemyselných prevádzkach znížilo znečistenie viacerých úsekov riek, v posledných rokoch sa stav vôd výrazne zhoršuje¹.

Kultúrna a vyspelá európska krajina by mala zanechať budúcim generáciám prírodné bohatstvo v takom stave, aby mohlo obohacovať aj deti našich detí. Nie je nám preto ľahostajné, že strategické dokumenty ako Vodný plán Slovenska či Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky, nevychádzajú zo spoľahlivo zisteného stavu vôd, ani z najlepšie dostupných poznatkov a trendov v oblasti ochrany vôd. Nie je v poriadku, že na Slovensku sa diskusia o vode zúžila iba na jej využívanie a že jej ochrana je pre štátne orgány druhoradá.

Hospodárenie v ekosystémoch našich riek nemôže byť zamerané iba na protipovodňovú ochranu, výrobu energie či iné trhové úžitky, ale musí rešpektovať aj ekologické, environmentálne a kultúrno-sociálne funkcie riečnych ekosystémov (samočistiaca schopnosť, retencia zrážok, ochrana druhov a biotopov, turisticko-rekreačné, rybárske a iné využitie).

Sme presvedčení, že nadradzovanie záujmu jednotlivcov (vybraných súkromných podnikateľov) nad záujmy širokej verejnosti (verejný záujem) nie je správnou cestou a protirečí čl. 4 Ústavy SR (Vodné toky sú vlastníctvom Slovenskej republiky.). Pred výstavbou nových zdrojov energie musíme uprednostniť efektívne využívanie tých existujúcich.

Zákony, ktoré by mali zabezpečiť kompetentné a nezáujaté posudzovanie vplyvov takýchto stavieb na životné prostredie², sú nedostatočné. Hodnotenie vplyvov vykonáva navrhovateľ. Sám si vyberá a platí hodnotiteľov, čím ich dostáva do konfliktu záujmov. Navyše, separátnym posudzovaním jednotlivých projektov nemožno dospieť k relevantnému hodnoteniu kumulatívnych a synergických vplyvov všetkých existujúcich i navrhovaných projektov na daný vodný ekosystém. Preto treba tieto chyby legislatívy odstrániť.

Sme tiež presvedčení, že plnenie indikatívnych cieľov niektorých európskych smerníc (napr. č. 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov) nesmie ísť na úkor kľúčových cieľov iných smerníc, najmä Rámcovej smernice o vode č. 2000/60/ES a Smernice o biotopoch č. 92/43/EHS.

Prispôsobovanie sa klimatickým zmenám prioritne opatreniami tzv. sivej (technickej) infraštruktúry považujeme za škodlivé až devastačné. Premenúvanie akumuláčnych nádrží plánovaných desaťročia, ako napr. vodné dielo Slatinka či Tichý Potok, na adaptačné opatrenia na zmenu klímy, odporuje vedeckým poznatkom³. Už aj u nás ľudia protestujú voči „kradnutiu“ riek za betónovými protipovodňovými hrádzami. Tak sa totiž vodné toky, tisícročia formujúce naše životy a sídla, ocitajú mimo nich. Na základe vedeckých poznatkov i skúseností z praxe chce aj Európska komisia prostriedkami z EÚ fondov 2014 – 2020 na Slovensku podporovať zelenú infraštruktúru a nie sivú⁴. Zelené opatrenia (oproti jednoúčelovej sivej infraštruktúre) neobmedzujú územný rozvoj, zachovávajú či zvyšujú biodiverzitu, zlepšujú mikroklimu, pozitívne ovplyvňujú obeh vody a jej mnohonásobné využitie v krajine. Začlenenie zelenej infraštruktúry do správy povodí môže významne prispieť k zabezpečeniu dobrej kvality vody, zmierneniu hydromorfologických zmien a zníženiu následkov záplav a sucha⁵.

Príroda sa totiž nedá riadiť, dá sa iba pochopiť a žiť s ňou v súlade.

¹ Návrh plánu manažmentu správneho územia povodia Dunaja, 2014, Ministerstvo životného prostredia SR;

http://old.vuvh.sk/rsv2/index.php?option=com_content&view=article&id=106&Itemid=122&lang=sk

² predovšetkým zákon č.24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v platnom znení (tzv. EIA a SEA proces)

³ napr. <http://www.internationalrivers.org/resources>: 10 Reasons Why Climate Initiatives Should Not Include Large Hydro

⁴ http://www.opzp.sk/wp-content/uploads/OPKZP_schvaleny-EK_s_logom.pdf

⁵ Stratégia Európskej komisie „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy / Green Infrastructure (GI) – Enhancing Europe’s Natural Capital“ (COM (2013) 216 z 16. 4. 2013; http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d41348f2-01d5-4abe-b817-4c73e6f1b2df.0002.03/DOC_1&format=PDF

Preto vyzývame Ministerstvo ŽP SR, vládu SR a Národnú radu SR:

- ✓ Zrušiť uznesenie vlády SR č. 33 z 21. januára 2015 a prepracovať dokument „Návrhy orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do r. 2027“ tak, aby vodná politika SR bola starostlivo uvážená a spracovaná na základe najlepších dostupných vedeckých poznatkov, za účasti zainteresovaných subjektov a v duchu participácie a spolupráce.
- ✓ Zmeniť kompetenčný zákon č. 575/2001 Z. z. a oddeliť hospodárske využívanie vôd od ochrany vôd. Na MŽP SR zabezpečiť dôsledný výkon ochrany vôd v súlade s Rámcovou smernicou o vode.
- ✓ Zabezpečiť nezávislosť procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie v zákone č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (EIA/SEA).
- ✓ Dôsledne implementovať ustanovenia Rámcovej smernice o vode do všetkých politík vecne príslušných rezortov. Pri nových projektoch klásť dôraz na spoľahlivé vyhodnocovanie ich vplyvov na stav vôd a na účinné opatrenia na zabránenie zhoršenia stavu vôd.
- ✓ Prepracovať strategické dokumenty vodného plánovania v súlade s európskou vodnou politikou. Vypracovať transparentný, vecný a adresný program opatrení na dosiahnutie dobrého stavu vôd a zabezpečiť jeho realizáciu.
- ✓ V rámci plánu adaptácie na klimatické zmeny vypracovať program zelenej infraštruktúry a začleniť ho do dokumentov vodného plánovania.
- ✓ Aktívne zapájať verejnosť, samosprávy, občianske združenia, akademické a výskumné pracoviská do riešenia problémov súvisiacich s ochranou vôd Slovenska.

Zároveň oceňujeme aktivity Ministerstva životného prostredia SR z prelomu novembra a decembra 2015, keď avizovalo pokračovanie diskusií o aktualizácii koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR. Tento problém je jedným z najakútnejších, ktoré v súvislosti s ochranou vôd trápia odborníkov aj občanov. Očakávame však, že Ministerstvo ŽP SR bude rovnako pristupovať aj k ostatným problémom, na ktoré dlhé roky upozorňujú odborníci aj občania, zatiaľ bez adekvátnej reakcie kompetentných.

Signatári výzvy:

1. Prof. RNDr. Vladimír Kováč, CSc., biológ
2. Prof. RNDr. Mikuláš Huba, PhD., geograf, environmentalista, ochranár
3. Prof. RNDr. Peter Bitušík, CSc., Katedra biológie a ekológie, Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
4. Prof. RNDr. Mária Kozová, CSc., krajinná ekologička
5. Prof. RNDr. Ilja Krno, DrSc., hydrobiológ, ekológ, Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
6. Prof. Dr. Peter Fedor, PhD., FLS, environmentálny ekológ
7. Prof. Ing. arch. Peter Gál, PhD., urbanista
8. Prof. Ing. Eva Chmielewská, CSc., Katedra environmentálnej ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
9. Prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc., krajinný ekológ a lesník
10. Prof. PhDr. RNDr. Martin Boltžiar, PhD., Ústav krajinej ekológie SAV Bratislava, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, tajomník Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV, geograf, krajinný ekológ, ochranár
11. Prof. RNDr. Zlatica Ženišová, PhD., hydrogeológ, vysokoškolský učiteľ, Katedra hydrogeológie, Prírodovedecká fakulta, UK v Bratislave
12. Prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc., ekológ a ochrana prírody
13. Prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc., ekológ, Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
14. Doc. Ing. Ľubica Zaušková, PhD., krajinná ekologička, Katedra geografie a geológie, Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
15. Doc. RNDr. Tomáš Derka, PhD., hydrobiológ, vedecko-pedagogický pracovník na Katedre ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
16. Doc. RNDr. Eva Bulánková, CSc., Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
17. Doc. Ing. Fedor Gömöry, DrSc., vedecký pracovník, Elektrotechnický ústav, Slovenská akadémia vied
18. Doc. RNDr. Jozef Klembara, DrSc., Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava
19. Doc. RNDr. Renáta Fláková, PhD., hydrogeológ, vysokoškolský učiteľ, Katedra hydrogeológie, Prírodovedecká fakulta, UK v Bratislave
20. Doc. RNDr. David Krčmář, PhD., hydrogeológ, vysokoškolský učiteľ, Katedra hydrogeológie, Prírodovedecká fakulta, UK v Bratislave
21. Doc. RNDr. Alfonz Gajdoš, CSc., Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
22. Doc. RNDr. Peter Kabát, CSc., vedecký pracovník
23. Ing. Ján Topercer, CSc., samostatný vedecký pracovník, Botanická záhrada UK, pracovisko Blatnica
24. RNDr. Marcel Uhrín, PhD., biológ, vysokoškolský učiteľ, Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta, UPJŠ v Košiciach
25. JUDr. Mgr. Ladislav Rovinský, predseda ZO SZOPK Košice 2013
26. Ing. Zuzana Hudeková, PhD., krajinná architektka
27. RNDr. Jaromír Šíbl, PhD., ekológ
28. Ing. Milan Novikmec, PhD., vysokoškolský učiteľ, TU vo Zvolene
29. Mgr. Peter Manko, PhD., pracovník Katedry ekológie, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita
30. Mgr. Jozef Pecho, klimatológ
31. Mgr. Ján Schlögl, PhD., vedecký pracovník
32. RNDr. Tatiana Durmeková, PhD., inžiniersky geológ, výskumný pracovník, Katedra inžinierskej geológie, Prírodovedecká fakulta, UK v Bratislave
33. Mgr. Barbora Gavuliaková, hydrogeológ, doktorand, Katedra hydrogeológie, Prírodovedecká fakulta, UK

v Bratislave

34. RNDr. Jozef Šibík, PhD., Botanický ústav SAV, Bratislava

35. Anton Beták, Trenčín, aktivista, ochranár, rybárska stráž

36. Zdenko Šťastný, aktivista, rybár

37. Ing. Ľubica Trubíniová, environmentalistka

38. MVDr. Samuel Pačenovský, zoológ – SOS/BirdLife Slovensko

39. Ing. Klára Salzmann, PhD., krajinná architektka

40. Ing. Milan Poliak, živnostník v oblasti zasakovania dažďových vôd

41. Ing. Vladislav Krížik, Nezávislý výskum a vývoj alternatívnych energetických systémov, vodák, člen Kanoistického klubu Karlova Ves

42. Ing. Miloš Veverka, PhD., environmentálny inžinier

43. Ing. Ľubica Kolková, starostka MČ Bratislava Devín

44. Mgr. Imrich Vozár, právnik, VIA IURIS

45. RNDr. Peter Straka, PhD., geológ a ochranár

46. Ing. Martina Barancová Paulíková, ekoloģička

47. Ing. Daniel Lešinšký, PhD., environmentálny inžinier

48. Mgr. Filip Polák, laborant na absolventskej praxi

49. PaedDr. Rút Facunová, odborná pracovníčka, Geografický ústav SAV v Bratislave

50. RNDr. Ján Hanušin, CSc, fyzický geograf a hydrogeograf, Geografický ústav SAV v Bratislave

51. Milan Lichý, lesný inžinier, environmentalista, poslanec Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici

52. Ing. Juraj Tužinský, Prales o.z.

53. Prof. Juraj Nvota – režisér

54. Doc. Zuzana Kronerová - herečka a vysokoškolská pedagogička

55. Mgr. Martina Cebecauerová, PhD., Geografický ústav SAV v Bratislave

56. Ing. Katarína Trnková, PhD., Katedra životného prostredia, Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

57. Mgr. Vlado Mokrání, OZ Natura Rusovce

58. Mgr. Andrej Palaj, doktorand, Ústav krajinej ekológie SAV

59. Mgr. Kristína Švolíková, PhD., bioloģička, ekoloģička

60. Mgr. Matej Vesteg, PhD., Katedra biológie a ekológie, Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

61. RNDr. Fedor Čiampor, PhD, Zoologické laboratórium, Odd. geobotaniky, Botanický ústav SAV

62. RNDr. Peter Bačkor, PhD., Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku, pobočka Banská Bystrica/Zvolen

63. Mgr. Darina Šípošová, doktorandka, Zoologický ústav SAV

64. RNDr. Milan Lehotský, CSc., Geografický ústav SAV

65. RNDr. Zuzana Čiamporová - Zaťovičová, PhD., vedecká pracovníčka, Slovenská akadémia vied, Slovenská limnologická spoločnosť

66. RNDr. Rudolf Masarovič, PhD., ekológ, zoológ, Katedra environmentálnej ekológie, Prírodovedecká fakulta UK Bratislava

67. RNDr. Mirko Bohuš, PhD., vedecký pracovník, Katedra environmentálnej ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava

68. Mgr. Denisa Bazalová, doktorandka, Botanický ústav SAV

69. Mgr. Katarína Botková, doktorandka, Botanický ústav SAV

70. Milka Zimková, spisovateľka a herečka

71. Mgr. Marta Nevřelová, PhD., odborná asistentka na Katedre environmentálnej ekológie, Prírodovedecká fakulta UK Bratislava

72. RNDr. Jana Ružičková, PhD., krajinná ekoloģička a ekosozoloģička

73. Ing. Michal Jančok, miestna samospráva, aktivista

ZA ŽIVÉ
RIEKY

74. Ing. Vlasta Švecová, PhD., ekotoxikologička, Praha

75. Vlado Černý, herec

76. Viera Minarovičová, ochranárka

77. RNDr. Marianna Molnárová, PhD., občianka

78. Ing. Alexander Vágner, projektant, aktivista

79. RNDr. Tibor Kovács, geofyzik

80. Mário Kolár, podnikateľ v cestovnom ruchu

81. Andrej Kolárik, požičovňa lodí Hastrman

82. Jaroslav Pančík, požičovňa lodí Dronte

83. Ján Füre, Kemp Vodník

84. Mário Urbanec, Rio Granus - požičovňa lodí na Hrone

85. Ing. Branko Bugorčík, Kamikse - klub vodákov ATU

86. Ing. Arch. Vladimír Ligus, Združený oddiel vodnej turistiky Prešov

87. Peter Lipovský, ochranár, hudobník, BROZ - Bratislavské regionálne ochranárske združenie

88. Mgr. Mikuláš Sliacky, publicista

89. Mgr. Robert Pazúr, geograf

90. Mgr. Michala Madajová, PhD., humánna geografka, Geografický ústav SAV

91. Bc. Jakub Cíbik, biológ, filmár

92. Ladislav Pekárik, Botanický ústav SAV

93. Ing. Marek Svitok, PhD., vysokoškolský učiteľ, TU vo Zvolene

94. Mgr. Andrea Rúfusová, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave

95. RNDr. Pavel Beracko, Phd., Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta, UK Bratislava

96. Juraj Vaňo, redakcia Ryby, rybky, rybičky

97. Mgr. Ján Sládek, PhD. geomorfológ, Geografický ústav SAV

98. Zuzana Melečková, o.z. Umbra

99. RNDr. Jozef Lukáš, vedecký pracovník

100. Bc. Filip Lénárt, biológ

101. Mgr. Rozália Vlasková, redaktorka

102. Ing. Mikuláš Sigeťi, výskumný pracovník, stavebný projektant, dôchodca

103. Ing. Eva Vavroušková, tajomníčka Spoločnosti pro trvale udržiteľný život, ČR

104. VIA IURIS, Mgr. Milan Šagát, výkonný riaditeľ

105. Priatel'ia Zeme-CEPA, Ing. Miroslav Mojžiš, PhD., výkonný riaditeľ

106. Združenie Slatinka, Ing. Jana Pavlíková, koordinátorka

107. CEPTA – Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy; Zvolen, Ing. Daniel Lešínský, PhD., predseda

108. SOSNA o.z., Ing. Štefan Szabó, PhD., predseda

109. Klub slovenských turistov, Ing. Peter Dragúň, predseda

110. Hereditas HH, Ing. Jaroslav Baran, predseda

111. Kanoistický klub Karlova Ves, Milan Mráz, predseda

112. Spoločnosť pre trvalo udržateľný život - STUŽ, RNDr. Mgr. Ján Szóllós, CSc., predseda

113. Společnost pro trvale udržiteľný život ČR, Ing. Jiří Dlouhý

114. o.z. Ochrana Prírody Podunajska, Andrej Somora, predseda

115. Mgr. Juraj Hajdú, podpredseda o.z. UMBRA

116. Živá planéta o.z., Peter Sabo, člen

117. Lucia Bokorová, študentka Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave

118. Alexandra Filová, doktorandka Katedry environmentálnej ekológie, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave

119. Mgr. Barbora Števo, PhD., ekologička

120. Bc. Maroš Kubala, biológ

121. Mgr. Ján Novotný, PhD., vedecký pracovník, Geografický ústav SAV
122. Ing. Pavol Polák, konzultant ochrany prírody
123. Rastislav Minárik, študent TU vo Zvolene
124. Mgr. Gabriela Bogárová, biologička, ekoložička
125. Ing. Matej Vigoda, lesník - ťažbár, OZ Beňuš
126. Ing. Erik Baláž, filmár, Arolla film

Výzvu tiež podporujú aktívni občania:

- Júlia Jančušková, študentka
Mikuláš Molčani, študent
Rastislav Minárik, študent
Ing. Stanislav Štalmach, kníhkupec
Ivana Moncmanová, občianka
Martina da Silvová, NuSi, s.r.o.
Bc. Ján Zachar, grafický dizajnér
Patrik Turčan, občan
Mgr. Martin Vavrinčík, sociálny pracovník
Ing. Marek Dulák, technický námestník
Ladislav Adamus, manažér
Ing. Tibor Cypertus, riaditeľ výroby
Silvia Dostálová, živnostníčka
Ing. Karol Accipiter, živnostník
Bc. Tomáš Dudich, zdravotnícky záchranár
Dagmar Turčanová, ekonómka
Lesana Urbancová, obchodná referentka
Ing. Martin Klička
Marián Sikorai
Ľubica Durechová
Mgr. Zuzana Kovárová Ladzianska, učiteľka ZUŠ
Anna Foltánová, kontrolórka
Ida Slováková
Štefan Kniska, živnostník
Ing. Soňa Vachová, štátna zamestnankyňa
Marian Polakovič